

245

✓

16032

Aruandmised ilmast telegrahwi läbi.

IV Q 8553

acc. 76901

Wiisika pea-observatoriummi ilmast aruandmise jagu saadab telegrahwi walitsuse loaga sadamatesse, kes ilma tähelepanemiste kohtateks wälja on walitsebud, ilma hinnata torni kuulutusjed, kelle järgi al seiswat wiisika torni märgid üles on panna.

Märgid.

Nii pea kui seesugune kuulutus kusagile ilma tähelepanemise kohta on tulnud, saab seesamma märkide läbi teada antud, kes ilma wiiwimata peäle teadasaamise üles saawad tõmmatud ja 48 tundi, aga mitte kauem, rippuma jääwad. See rippumise aeg saab sest ilma pilgust arwatud, kus kuulutus wiisika pea-observatoriummist wälja on saadetud.

Märgid saawad kanepi ehk lina riidega kaetud raamide läbi antud, kellest üks märk püstand koa ehk tornikese sarnane, teine trummi sarnane on.

Tornikese kõrgus on kolm jalga, ja põhja laius ka kolm jalga; ta paistab kaugele kui üks kolmenurgeline laud.

Trumm on kolm jalga kõrge ja kolm jalga lai ja näitab kaugele kui üks neljakandiline laud olewad.

Tornid lõuna poolt.

Kui tornike terawa otsaga alla poole on pööretud, siis tähendab see, et kanged lõuna poolsed tuuled on karta, kes ennast hommiko poolt lõuna poole ja lõuna poolt aegamööda õhta poole pöörawad.

Tornid põhja poolt.

Kui tornike terawa otsaga ülesse poole on pööretud, siis tähendab see, et kanged tuuled põhja poolt on karta, kes aega mööda õhta poolt põhja poole ja sealt hommiko poole pöörawad.

Õige kanged tormid.

Trumm saab ühes tornikesega ülestõmmatud, kui üleühtse kusegilt poolt õige kanged tormid on karta.

Trumm ilma tornikeseda ei saa ialgi pruugitud.

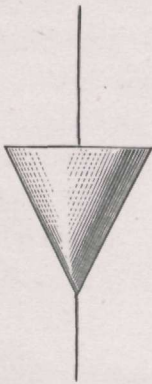
Kunas märgid üles on tõmmata.

Tuule ja tormi märk jääb widewiku aeani ülewal posti otsas rippuma ja saab siis maha lastud ja teisel hommikul jälle ülesse tõmmatud; nii peab see sündima kaks päewa, ehk 48 tundi läbi, ikka sest aeast arwatud kus kuulutus Peterburgi linnast wälja on antud; olgu siis et uus kääst Peterburgist on tulnud, et märgid maha on lasta, siis saawad nad muidogi maha wõetud.

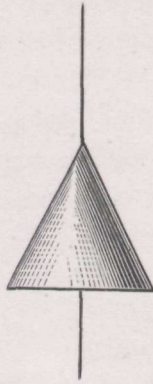
Pärast widewiku aega saab õõ märk ülestõmmatud. Tornikesse asemel saawad kolm latterit tulega ühe kolmenurgelise raami kolmes nurkas rippuma, nii, et keige madalamas üksainus latter ja kõrgemas ühe kõrguses kaks, ehk kõrgemas üks ja madalamas kaks üheteiße kõrguses rippuwad, nii et teraw raami ots üksford alla poole, teine ford ülewale poole on pööretud.

Latterde sees wõib lambi kui ka küünla tuli põleda. Lambid an aga paremad. Latred peawad kolm jalga üks teisest kaugel olema, ja peawad keif see õõ läbi põlema. Punast wärwi tuli on keige parem.

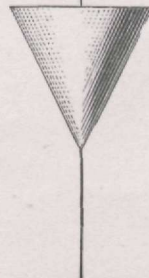
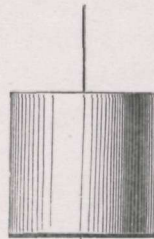
Päewas pruugitawad märgid.

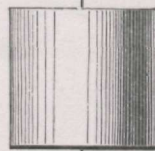
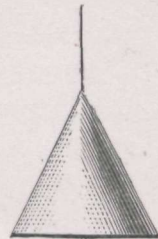
Kanged tuuled
lõuna poolt
karta.

Kanged tuuled
põhja poolt
karta.

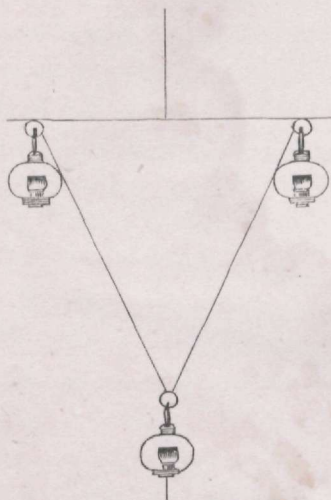

Tormid lõuna
poolt karta.

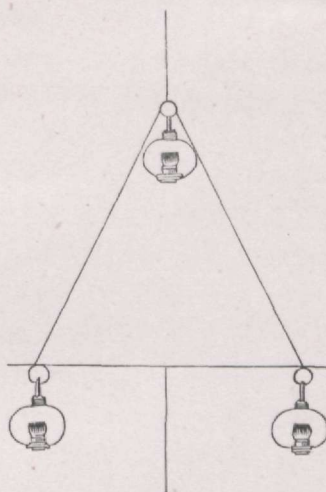

Tormid põhja
poolt karta.

Õõsi prungitawad märgid.

Ranged tuuled lõuna poolt karta.

Ranged tuuled põhja poolt karta.

Pühapäewal ei sa Peterburgist ühtegi teadust antud, seepärast peab pühapäiwil tormimärk mõni kord kauem rippuma, kui see tarwis on. Tormid, kellest aga alles pühapäew aru on saada, wõiwad mõni kord juba warem, kui Cesmaspäew siin olla, nii et nende kuulutus mitte aegsaste ei sa wälja antud, et ta kasu wõiks tua.

Märgide selletus.

Nii pea kui üks neist tuule märkidest üles on pantud, siis tähendab see niipalju, et meie luhwti meres üks segadus ehk mäsamine on hakkanud, kelle läbi seal kohal, kus üks tormi märk üles on tõmmatud, ehk ka, mitte kaugemal sellest kohast, kui wiiskümmend penikoormad, kange tuul ehk üks torm on karta. Niisugused kuulutused saawad meremeestele kasuks olema. Säherdune tuule märk ütleb: «pange tähele! kuri ilm ähwardab Teile tulla!»

Seni saadik on leitud, et Inglis-maal wiest korrast, kus tormi märk üles olli pantud, kolm korda tõeste torm sai olema, ja jälle wiest korrast, kus kange tuul sai kuulatud, neli korda kange tuul sai olema.

Iga kord saawad need pea asjad, kelle põhja peäl need märgid üles tullid tõmmata, telegrahwi kirja sees täielikumalt ülesantud. Seesugune telegrahwi kiri jäeb niikaua iga ühe lugemiseks wälja, kuni tormi märk rippub.

Meie nimetame weel, et aga paljalt need suuremad ja laiemad mõllamised meie luhwti meres wõiwad teada antud saada. Muutmised, mis aga weikses pii-

EX LIBRIS. UNIV. PAUL.

riis juhtuvad ettetulema, wõiwad igas kohas ilmatähelepanemise riistadega ära tuntutud ja isäraniste märkide läbi kuulatud saada. Soowida oleks, et need igapäewased teadaandmised ilmast hoolega saaks uuritud ja need liikumised ja kõikumised meie luhwti meres tutawamaks saaks saama.

See tormi märk peab mõnikord ka siis rippuma, kui torm juba on lõpnud. Se juhtub ette tulema, kui üks torm teise järele hakkab puhuma enne kui weel 48 tundi esimese hakkatuselt mööda on.